

IŠVADA

2017 m. birželio 28 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2017 m. birželio 28 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Ernesto Jasaičio peticiją „Dėl valstybės tarnautojų, priimtų vadovauti valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai (įstaigos vadovų), teisės gauti teisingą apmokėjimą už darbą užtikrinimo“ ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktą pasiūlymą papildyti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 23 straipsnį 4 dalimi:

„4. Įstaigos vadovų, einančių pareigas įstaigose, kuriose pagal šiame įstatyme nustatytą tvarką apskaičiuotas darbo užmokestis yra mažesnis negu 115 procentų toje įstaigoje dirbančio ir didžiausią darbo užmokestį gaunančio valstybės tarnautojo ar darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, o kai tokiu didžiausią darbo užmokestį gaunančiu tarnautoju ar darbuotoju, dirbančiu pagal darbo sutartį, yra įstaigos vadovo pavaduotojas, – mažesnė negu 110 procentų, darbo užmokesčio vidurkis, įvertinus per praėjusius kalendorinius metus apskaičiuotą darbo užmokestį, darbo užmokesčio dydis apskaičiuojamas šioje dalyje nustatyta tvarka. Įstaigos vadovų, einančių pareigas įstaigose, darbo užmokestis šioje dalyje apibrėžtais atvejais yra 15 procentų didesnis negu toje įstaigoje didžiausią darbo užmokestį gaunančio valstybės tarnautojo ar darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, darbo užmokesčio per praėjusius kalendorinius metus vidurkis, o kai tokiu didžiausią darbo užmokestį gaunančiu tarnautoju ar darbuotoju, dirbančiu pagal darbo sutartį, yra vadovo pavaduotojas, – 10 procentų didesnis. Šioje dalyje nustatytas įstaigos vadovo darbo užmokesčio skaičiavimas atliekamas vieną kartą per metus.“

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pateiktą nuomonę ir manydama, kad įgyvendinus peticijoje pateiktą pasiūlymą būtų sudarytos sąlygos darbo užmokestį institucijų vadovams nustatyti vadovaujantis ne objektyviais kriterijais, o vieno įstaigoje dirbančio valstybės tarnautojo ar darbuotojo darbo užmokesčio dydžiu.

Valstybės tarnautojų darbo užmokestį ir kitas tarnybos sąlygas reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas, kuriame nustatyta, kad valstybės tarnautojų darbo užmokesčio sistema siejama su valstybės tarnautojo užimamomis pareigomis (atsakomybės laipsniu), jo turima kvalifikacija ir jo atliekamo darbo krūviu / darbo sąlygomis. Pagal Valstybės tarnybos įstatymą valstybės tarnautojo darbo užmokestį sudaro pareiginė alga, priedai, priemokos ir apmokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties bei viršvalandinį darbą ir budėjimą. Kiekvienai pareigybei yra priskirta atitinkama pareigybės kategorija, kuri nulemia ir pareiginės

algos dydį. Įstaigų vadovų pareigybėms, atsižvelgiant į jiems tenkančią atsakomybę už visos institucijos veiklą, nustatytos aukščiausios pareigybės kategorijos.

Kita sudedamoji darbo užmokesčio dalis, galinti lemti didesnę valstybės tarnautojo darbo užmokestį, yra priedas už kvalifikacinę klasę, tačiau šis priedas nėra skiriamas „automatiškai“, t. y. kvalifikacinė klasė yra skiriama už aukštą valstybės tarnautojo kvalifikaciją, kurią reikia įrodyti labai gerai atliekant pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas ir pasiekiant kasmet nustatytus rezultatus, kurie dar yra vertinami valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo komisijoje. Taip pat darbo užmokestį gali didinti priemonų valstybės tarnautojams rūšys: už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą, kai yra padidėjęs darbų mastas atliekant pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas neviršijant nustatytos darbo laiko trukmės; už papildomų užduočių atlikimą, kai atliekamos pareigybės aprašyme nenustatytos funkcijos; už darbą kenksmingomis, labai kenksmingomis ir pavojingomis darbo sąlygomis. Šios priemonos skiriamos, esant didesniai už įprastą darbo krūviui arba išskirtinėms darbo sąlygoms, t. y. remiantis pamatuojamais kriterijais.

Valstybės tarnybos įstatymu nustatyta valstybės tarnautojų darbo užmokesčio sistema, paremta objektyviais pamatuojamais kriterijais, atitinka ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo doktriną, kuri numato, kad įvairioms valstybės tarnautojų grupėms mokamo atlyginimo dydžio skirtumai priklauso nuo daugelio objektyvių valstybės tarnybos ypatumų, kaip antai: valstybės institucijai priskirtų atitinkamų funkcijų pobūdžio, valstybės tarnautojui pavestų funkcijų sudėtingumo ir apimties, tenkančios atsakomybės už tų funkcijų vykdymą, užimamų pareigybių ypatumų, valstybės tarnautojo profesinio lygio, kvalifikacijos ir pan. (Konstitucinio Teismo 2009 m. gruodžio 11 d., 2013 m. liepos 1 d. nutarimai). Todėl manytina, kad išimtiniais atvejais yra galima situacija, kai ilgametę patirtį turintis, ypatingai aukštos kvalifikacijos ir svarbias įstaigos funkcijas atliekantis valstybės tarnautojas gauna didesnę darbo užmokestį negu naujai atėjęs, mažiau patirties valstybės tarnyboje turintis ir dar nespėjęs įrodyti savo aukštos kvalifikacijos kasmetinio vertinimo metu įstaigos vadovas.

Pagal Valstybės tarnybos įstatymą, personalą įstaigoje valdo įstaigos vadovas, sprendimus dėl pavaldžių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (toliau – darbuotojas), darbo užmokesčio priima būtent jis. Todėl siūlomas reguliavimas, kuomet įstaigos vadovo darbo užmokestis priklausytų nuo jo vadovaujamos įstaigos didžiausią darbo užmokestį gaunančio valstybės tarnautojo ar darbuotojo darbo užmokesčio, sudarytų galimybę įstaigų vadovams dirbtinai didinti kurio nors vieno valstybės tarnautojo ar darbuotojo darbo užmokestį (pvz., mokėti priemokas už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą, papildomų užduočių atlikimą ar kt.) tam, kad galėtų sau pasidindinti pareiginę algą, kas apskritai iškreiptų nustatytą darbo užmokesčio sistemą.

Atsižvelgus į tai ir įvertinus, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ patvirtintame Vyriausybės programos įgyvendinimo plane yra numatytas valstybės tarnautojų darbo užmokesčio sistemos tobulinimas, sustiprinantis valstybės tarnautojų orientaciją į rezultatus, manytina, kad pareiškėjo siūlymas dėl Valstybės tarnybos įstatymo 23 straipsnio papildymo 4 dalimi neturėtų būti tenkinamas, nes sudarytų sąlygas darbo užmokestį institucijų vadovams nustatyti vadovaujantis ne objektyviais kriterijais, o vieno įstaigoje dirbančio valstybės tarnautojo ar darbuotojo darbo užmokesčio dydžiu, kas prieštarautų Konstitucinio Teismo doktrinai.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Ernesto Jasaičio peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Ernesto Jasaičio peticijos kopija, 3 lapai.
2. Vidaus reikalų ministerijos raštas (2017-06-20, Nr. 57D-92), 2 lapai.
3. Išrašas iš Seimo Peticijų komisijos 2017 m. birželio 28 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-12, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras